

Školní preventivní strategie **(2020 – 2025)**

Terminologie primární prevence rizikového chování u žáků

Rizikové chování lze dle Miovského (2015, s. 28 – 29) definovat jako takové chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost.

Primární prevence rizikového chování zahrnuje dle Miovského (2015, s. 28) jakýkoliv typ výchovných, vzdělávacích, zdravotních, sociálních či jiných intervencí směřujících k předcházení výskytu rizikového chování, zamezujících jeho další progresi, zmírňujících již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhajících řešit jeho důsledky.

V rámci preventivní strategie probíhá specifická primární prevence, tj. aktivity a programy, které jsou specificky zaměřeny na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování u žáků. Jedná se zejména o všeobecnou primární prevenci zaměřenou na běžnou populaci dětí a mládeže bez rozdělování na méně či více rizikové skupiny a selektivní primární prevenci se zaměřením na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování. Nespecifická primární prevence zahrnuje veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání volného času.

Strategie

Tvorba školní preventivní strategie vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních vydaného MŠMT (č. j. 21 291/2010-28).

Hlavním záměrem preventivní strategie školy je snížit míru rizikového chování u žáků a minimalizovat jeho vznik, a to formou pozitivního vlivu na změnu postojů a chování žáků s cílem podpořit relevantní sociální dovednosti a znalosti potřebné pro život.

Z pohledu primární prevence rizikového chování u žáků směřuje program školy k předcházení a minimalizaci zejména agrese, šikany, kyberšikany a dalších rizikových forem komunikace prostřednictvím multimédií, krizových situací spojených s násilím, záškoláctví a závislostního chování.

Cíle strategie:

- předcházet, minimalizovat, popř. oddálit rizikové projevy chování u žáků či omezit škody způsobené jejich výskytem mezi žáky
- vést žáky ke zdravému životnímu stylu
- rozvíjet pozitivní sociální chování a psychosociální dovednosti žáků
- zvyšovat odolnost žáků vůči zátěžovým situacím
- vést pedagogické pracovníky ke spolupráci v oblasti prevence rizikového chování u žáků
- zvyšovat odborné kompetence pedagogů v oblasti prevence
- podporovat spolupráci se zákonnými zástupci žáků

Realizátoři prevence ve škole:

Ředitel školy, který je přímo zodpovědný za prevenci a řešení zjištěných projevů rizikových forem chování u žáků.

Ředitel školy vytváří podmínky pro předcházení výskytu rizikového chování u žáků školy zejména:

- a) zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci rizikového chování, koordinací tvorby, kontrolou realizace a pravidelným vyhodnocováním Preventivního programu školy,
- b) řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole a popisem kontrolních a sankčních opatření v oblasti rizikového chování ve škole ve školním řádu,

- c) jmenováním školního metodika prevence a podporou jeho dalšího vzdělávání v oblasti specifické primární prevence,
- d) podporou týmové spolupráce školního metodika prevence, výchovného poradce, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocení Preventivního programu školy,
- e) spoluprací s metodiky prevence v PPP a s krajským školským koordinátorem prevence.

Školní metodik prevence

Standardní činnosti školního metodika prevence jsou vymezeny v Příloze č. 3/II Vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Mezi standardní činnosti školního metodika prevence patří metodické, koordinační, informační a poradenské činnosti.

Výchovný poradce je koordinátorem poradenských služeb ve škole a jeho standardní činnosti jsou uvedeny v Příloze č. 3/I Vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Třídní učitel:

- a) spolupracuje se školním metodikem prevence v oblasti monitorování a zachycování rizikových forem chování u žáků, podílí se na diagnostice vztahů ve třídě,
- b) motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbá na jejich důsledné dodržování, podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy,
- c) zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků,
- d) získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštěnostech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.

Pedagogičtí pracovníci:

V případě výskytu rizikového chování u žáků se učitelé spolupodílejí na hledání možných příčin a odpovídajících způsobů řešení jednotlivých forem rizikového chování u žáků.

Spolupráce školy s odbornými institucemi

Škola v rámci primární prevence rizikového chování spolupracuje především s následujícími odbornými pracovišti: PPP Pardubice, PPP Ústí nad Orlicí, Krajský úřad Pardubického kraje, Městská policie Vysoké Mýto, Policie ČR, OSPOD a spolek ACET ČR.

Evaluace

Na konci každého školního roku vyhodnocuje školní metodik prevence výsledky preventivní práce školy. Na základě evaluace školních preventivních aktivit je vytvořen Preventivní program školy pro následující školní rok.

Literatura

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí

Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027

Metodické doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28

Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j.: 21149/2016)

Strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže Pardubického kraje 2020-2028

Metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č.j. 10 194/2002-14

MIOVSKÝ, M. Historie a současné pojetí školské prevence rizikového chování v ČR. Část 1. (str. 17-34). In: MIOVSKÝ, M. *Prevence rizikového chování ve školství I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga. 2015. 328 s. ISBN 978-80-7422-392-1.

Zpracovala: Mgr. Nad'a Burcalová (školní metodik prevence)